

## Започваш работа на 22 г. и след пенсиониране вземаш 58,5% от заплатата

- Source: [24chasa.bg](http://24chasa.bg), Online
- Date: 14-09-2026, 16:55
- Country: Bulgaria

ОИСР изчисли колко плавна или рязка може да е промяната в доходите, след като хората спрат да работят

**Българин** със средна заплата и пълни осигуровки през цялата кариера би получавал пенсия, която ще замести 58,5% от възнаграждението му преди пенсиониране. Това показват актуални моделни изчисления на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР). Показателят за **България** е с 6,5 процентни пункта над средните 52% за 38-те членки на ОИСР и с 4 пункта над средните 54,5% за ЕС.

Начело в класацията е Испания. Там задължителната пенсионна система би заменила 80,4% от дохода. Втора е Гърция със 79,6%, а трета – Люксембург със 75,6%. На другия полюс са Литва (17,4%), Ирландия (24,3%), Полша (28,6%) и Естония (29,3%). Германия също остава под средното за ОИСР с 42,1%.

Подреждането показва, че размерът на икономиката сам по себе си не определя каква част от трудовия доход ще бъде запазена след пенсиониране. Решаващи са конструкцията на системата, ролята на задължителните частни фондове, възрастта за пенсиониране и правилата за изчисляване и индексирание на пенсиите.

Класацията не сравнява средните пенсии, които държавите изплащат днес.

Тя използва т.нар. бъдещ брутен коефициент на заместване. Изчислението е за човек, който е започнал работа на възраст 22 години през 2024 г., няма прекъсвания в кариерата си, през целия трудов живот получава доход, равен на средната заплата за съответната държава, и се пенсионира без намаление на пенсията. В модела са включени всички вече приети **законодателни** промени, които ще действат през кариерата му. Сравняват се брутни стойности – преди данъци и осигурителни вноски. Включват се задължителните държавни и частни пенсионни схеми, но не и доброволните лични **спестявания**.

В държави като Германия, Ирландия и САЩ доброволните и професионалните пенсионни планове имат голяма роля. При допускане, че човек внася в тях през цялата си кариера, ОИСР изчислява например 53,4% общ брутен коефициент за Германия вместо 42,1% само от задължителната система, а за САЩ – 74,8% вместо 39,7%.

Коефициентът показва колко плавен или рязък би бил преходът от заплата към пенсия, но не измерва стандарта на живот на пенсионерите

Сравнява се пенсията със заплатата в една и съща държава. Затова 74,8% от сравнително ниско възнаграждение може да осигурят по-малък доход от 42,4% от значително по-висока заплата. В подреждането не се отчитат различията в цените, жилищните разходи, натрупаното имущество, здравните разходи и останалите доходи на домакинството. Затова класацията не може да се чете като списък на държавите, в които се живее най-добре след пенсия.

За **България** ОИСР изчислява брутен коефициент от 59,2% при човек, който през цялата си кариера получава половината от средната заплата. При средно възнаграждение показателят е 58,5%, а при доход, равен на два пъти средния – 49,9%. Разликата между ниско и средно платения работник **у нас** е само 0,7 пункта. За сравнение средно в ОИСР коефициентът е 65,5% за нископлатените и 52% за хората със средна заплата – разлика от 13,5 пункта. Именно затова организацията определя преразпределението в **българската** пенсионна система като ограничено и препоръчва по-добра защита на хората с ниски доходи.

Последните отчетни данни на НОИ показват средна месечна пенсия от 560,13 евро през юли 2026 г. Тя е нараснала със 7,9% за година. Средната брутна заплата през второто тримесечие е 1444 евро, сочат данните на НСИ. Механичното деление на двете суми дава 38,8%, но това не е коефициентът на ОИСП и двете стойности не трябва да се представят като напълно съпоставими. Средната пенсия на НОИ обхваща сегашните пенсионери и различни видове пенсии, включително хора с непълна осигурителна история. Средната заплата пък е за наетите в момента. Моделът на ОИСП е дългосрочен и допуска непрекъсната кариера на средно възнаграждение, като включва и плащанията от задължителния втори стълб.

Разликата обаче показва защо добрата позиция в класацията не отменя проблема с доходите на сегашните пенсионери. По данни на НСИ 36,6% от българите на 65 и повече години са били в риск от бедност или социално изключване през 2024 г. Само рискът от парична бедност е обхващал 25,5% от тях, а 21% са били в тежки материални и социални лишения.

Има и още едно предупреждение. В икономическия си преглед за България от 2026 г. ОИСП посочва, че увеличенията на пенсиите са повишили отчетния среден брутен коефициент на заместване до 55% през 2023 г. – най-високото му равнище от 2000 г. Дългосрочната прогноза обаче очертава спад до 43% през 2060 г.

Причините са едновременно демографски и нормативни.

Населението на България се очаква да намалее с близо 23% до 2070 г., а съотношението между хората над 65 години и населението в трудоспособна възраст да се повиши от 38% през 2024 г. до около 60%. Все по-малко работещи ще трябва да финансират пенсиите на все повече възрастни.

Натискът върху разходите се ограничава чрез по-дълъг изискуем стаж, постепенно изравняване на пенсионната възраст на 65 години и насочване на част от вноските към втория стълб. Швейцарското правило, което отчита поравно инфлацията и ръста на осигурителния доход, също означава, че при трайно повишаване на производителността пенсиите могат да изостават от заплатите. Част от по-ниската държавна пенсия би трябвало да бъде компенсирана от втория стълб, но резултатът ще зависи от размера на вноските, продължителността на осигуряването, доходността и таксите.

Затова числото 58,5% дава две различни новини. Добрата е, че при пълен стаж и осигуряване върху реалния доход българската система обещава на бъдещия пенсионер по-малък спад на дохода от средния за ОИСП. Лошата е, че ниските заплати, прекъснатите кариери и демографският натиск могат да оставят много хора далеч под тази теоретична стойност. А без допълнително спестяване дори изпълнението на модела би означавало загуба на над 40% от brutния доход още в момента на пенсионирането.